

NYNÄSHAMNS NATURSKOLAS VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2012

INLEDNING

Nynäshamns Naturskola startade 1988 och lokalerna ligger ute på Sjöudden vid sjön Muskan i Ösmo. Naturskolan tar emot barn/elever från 4 års ålder upp till 16 år från hela Nynäshamns kommun. Naturskola är inte en plats utan ett arbetssätt som bygger på utomhuspedagogik. Skolklasserna har en naturskoledag per läsår. Då bedrivs det ett undersökande arbetssätt kring ett tema. Inför varje naturskoledag förbereds klassen av sin lärare, därpå sker efterarbete på hemskolan. Varje årskurs har sitt eget tema t.ex., småkryp i skogsbacken, sinnena, forntida tekniker, vinterekologi och inventering i Alhagens våtmark. *Genom att på ett tidigt stadium vara ute mycket i naturen grundläggs en känsla för naturen. Det i sin tur ger en grund att vilja vårda vår natur och förstå våra miljöproblem.*

Nynäshamns Naturskolas hus på Sjöudden i Ösmo i Nynäshamns kommun.

ANSTÄLLDA

Under året var Mats Wejdmark anställd 100 % som chef för Naturskolan. Robert Lättman-Masch har varit anställd 100 % som naturskolelärare under vårterminen. Under höstterminen var Robert pappaledig på halvtid och arbetade 50%.

Praktiserande

Under detta vårterminen har Jonas Paulman varit på Nynäshamns Naturskola. Han har bidragit till att Naturskolans grundskötsel och utveckling av utemiljön fått ytterligare uppsving under våren.

KLASSER

Klasserna kommer till Naturskolan en gång per läsår. Antalet syns nedan.

Tid	Antal klasser/grupper	Antal elever/barn
Vårtermin 2011	58 st	Ca 1450
Hösttermin 2011	48 st	Ca 1200
Totalt	106 st	Ca 2650

Följande teman gällde för de olika årskurserna under läsåret:

4-5 år	Småkryp på land
6-år	Ekorren
Åk 1	Småkryp i skogsbacken
Åk 2	Sinnena
Åk 3	Forntida teknik
Åk 4	Vinterekologi
Åk 5	Elden
Åk 6	Livet i Alhagens våtmark,
Åk 9	Kvävets väg genom en våtmark
Grundsär 1-6 + 7-9	Forntida teknik
Träningskolan	Sinnena
Backlura/Linnea	Småkryp

Årskurs 9 i Alhagens våtmark. Eleverna mäter mängden kväve i de olika dammarna från inloppet till utloppet i Östersjön. Tanken är att de ska förstå de kemiska processerna och syftet med dem. Reningsprocessen i Alhagen är ett exempel på en ekosystemtjänst.

KURSER

Följande kurser/föreläsningar/workshops har arrangerats av Nynäshamns Naturskola under året.

Vårtermin 2012			Hösttermin 2012		
Kurs	Kurslängd	Antal deltagare	Kurs	Kurslängd	Antal deltagare
Utematte. Matematik-biennalen i Umeå	2 x 1 tim	60	Skogen som klassrum dag 1 Vittra	heldag	25
Skogen som klassrum dag 1 Hägersten	heldag	30	Utomhuspedagogik Raketen Nynäshamn	2 tim	12
Utematte förskola Farsta	3 tim	30	Utematte för naturskolor Uppsala	2 tim	25
Skogen som klassrum dag 2 Hägersten	heldag	25	Utematte skola Norrköping	2 x 3 tim	60
Uteengelska Binomen Nynäshamn	2 tim	5	Utematte, skola Nynäshamn, Gröndal	2 tim	15
Utematte förskola Gotland	3 tim	30	Utematte förskola Farsta	2 x 3 tim	60
Föreläsning om skol- och förskolegårdar med Sara Chronvall och Anna Hughs, Nynäshamn	2,5 tim	25	Storföreläsning med Hans Persson Nynäshamn	2 tim	200
			Utematte, skola Nynäshamn, Vansta	2 tim	17
			Utematte, skola Nynäshamn, Svanis	2 tim	12
			Föreläsning om SPRING, Nynäshamn	3 tim	15
			Utematte, skola Nynäshamn, Sorunda	2 tim	12
			Utematte, skola Nynäshamn Tränings.	2 tim	10
			Utematte förskola Finska besökare Nynäshamn	2 tim	20
Totalt	4 dagar	205 st	Totalt	6 dagar	483 st

Kommentar: 6 timmar räknas som heldag. Oftast ges kurserna 9-12 och 13-16 med lunch däremellan.

Utematte. Skala 1:1. En av de nya övningarna ur boken Att lära in matematik ute 2 som släpptes 2012.

UTVECKLING AV TEMAN, LÄROMEDEL OCH KURSER

Nynäshamns Naturskolas satsning på teknik och naturvetenskap i förskolan.

Nynäshamns Naturskola har för avsikt att utbilda all personal i förskolan inom ämnena teknik och naturvetenskap. Anledningen är den nya tydligare beskrivningen i förskolans läroplan Lpfö 98 av vad barnen ska lära sig inom dessa ämnen.

I överenskommelse med förskolecheferna kommer Nynäshamns Naturskola under perioden 2012 och 2014 att:

- arrangera en storföreläsning i Nynäshamn med Hans Persson för all förskolepersonal oktober **2012**. Hans Perssons hemsida www.hanper.se.
- Hans Perssons två böcker *Teknikgrytan* och *Russinhissen* köps in till alla avdelningar på förskolorna i Nynäshamns kommun. Alla avdelningarna kommer att ha boken veckan efter föreläsningen och kan omedelbart påbörja det pedagogiska arbetet, oktober **2012**.
- hålla i tvåtimmars praktiska workshops i teknik och naturvetenskap på alla kommunens förskolor, inomhus under kvällstid 2013.
- möta förskolornas nätverk (miljöombuden), där Naturskolan redan nu är sammankallande och ansvarig. Under de årliga fem träffarna läggs särskilt fokus på naturvetenskap och teknik under 2012-2013.
- Boken *Teknik och matematik i förskola och förskoleklass* köps in till alla miljöombud och används som diskussionsunderlag under miljöombudsträffarna 2013 (typ studiecirkel).
- genom samarbete med naturskolan i Lund och genom samarbete med intresserade förskolor inom Nynäshamns kommun, utveckla ett nytt läromedel för förskolan med arbetsnamnet; *teknik och naturvetenskap utomhus på förskolan* 2012-2013.
- hålla i tvåtimmars praktiska workshops i teknik och naturvetenskap på alla kommunens förskolor, utomhus under kvällstid, med det nya läromedlet (ovan) som kurslitteratur (på samma sätt som tidigare med utematematik i förskolan och utesvenska i skolan) 2013-2014.

Läromedlet - Naturvetenskap och teknik på förskolan

I februari påbörjades arbetet med ett nytt läromedel. Nynäshamns Naturskola skriver boken tillsammans med Naturskolan i Lund. Under arbetsnamnet TekNO har innehållet och strukturen växt fram under året. Målet är att denna utomhuspedagogiska metodbok ska tryckas hösten 2013.

- Fysiska möten har ägt rum i Nynäshamn 9-10/2 och 22-23/8
- Skype-möte 26/3

Nytt läromedel. NO och Teknik ute, på förskolan

Hans Persson som höll en mycket uppskattad föreläsning i Gröndalsskolans aula i oktober 2012. Föreläsningen var startskottet för Nynäshamns Naturskolas satsning på fortbildning för förskolan inom naturvetenskap och teknik.

Utomhusmatematik, skolan

2005 kom boken "Att lära in matematik ute", den första i serien *Att lära in ute*. Fram till december 2011 har boken sålts i över 30.000 ex (trettiotusen). Boken har även översatts och getts ut i Lettland under titeln "Matematika Mezā". Delar av boken finns också på ryska, estniska och finska. Boken kommer inte att tryckas igen nu när den nya boken kommit.

Under hösten 2010 inleddes arbetet med revidering av boken med anledning av de nya kursplanerna i Lgr 11. Arbetet görs av Nynäshamns Naturskola, Upplandsstiftelsens Naturskola och Falu Naturskola. Under 2011 och 2012 har boken reviderats och gjorts om så pass mycket att det har blivit en ny bok med 100 nya övningar: *Att lära in matematik ute 2*. Den släpptes i augusti 2012. Fram till och med december 2012 har den sålt ca 1500 ex. Naturskolan får böcker i royalty från förlaget vilket innebär att dessa böcker kan ingå som kurslitteratur vid försäljning av Naturskolans kurser.

- Möte 1/10 med Prospericon angående arbetet med nya informationsfilmen om boken *Att lära in matematik ute 2*. Filmen finansierades av förlaget Outdoor Teaching. Den 11/10 filmades "pratan" in vid Naturskolan. Filmen redigerades och färdigställdes lagom till Skolforum. [Länk till filmen.](#)
- Naturskolan har under årets alla årstider fotograferat för den nya boken. Detta har skett genom att visa övningar gjorts under ordinarie klassbesök eller att en grupp elever har anlitats under skoltid för att vara med och göra övningar. Merparten av bilderna i boken har Nynäshamns Naturskola fotograferat.

Utomhusmatematik, förskolan

I slutet av höstterminen 2007 kom boken "Leka och lära matematik ute". Nynäshamn Naturskola har skrivit boken tillsammans med Upplandsstiftelsens Naturskola, Falu Naturskola och två utomhuspedagoger från Uppsala resp Öland. Den har fram till december 2011 sålts i över 35.000 ex (trettiofemtusen).

- Möte med den japanska översättaren och korrekturläsaren den 15/2 angående översättningen av *Leka och lära matematik ute*.
- Arbetet med att översätta boken till japanska lades sedan tyvärr på is på grund av jordbävningkatastrofen i Japan i mars 2011.
- Under 2011 översattes boken till engelska och layoutades. Den att trycktes och släpptes för försäljning i början av 2012.
- Under året har översättning till danska påbörjats.

Utomhussvenska

Nynäshamns Naturskola har tillsammans med utomhuspedagoger från Älvkarleby, Uddevalla, Skärholmen, Södertälje och Lund skrivit boken "Att lära in svenska ute". Boken släpptes i oktober 2010. December 2012 har den sålt ca 4000 ex.

- Under året har alla skolor haft möjlighet att få två timmars utbildning där varje deltagare fått ett ex av boken. Detta gjordes som ett samarbete mellan Naturskolan och Barn- och utbildningsförvaltningen i Nynäshamns kommun.

Att lära in ute året runt

Nynäshamns Naturskolas egen bok "Att lära in ute året runt" som släpptes 2008 används nu som obligatoriskt läromedel inom olika kurser på flera lärarhögskolor i Sverige däribland Stockholms Universitet och högskolorna i Malmö, Halmstad, Umeå och Kalmar. Boken delades ut till samtliga lärare i Nynäshamns kommun när den släpptes 2008.

- Genom tidigare kontakter med **Ryssland** har arbetet med att översätta boken till ryska inletts och har pågått under 2012.

Outdoor Teaching

Förlaget som gör layout, trycker, lagrar och säljer böckerna heter Outdoor Teaching och ligger i Vimmerby. www.outdoorteaching.com

NATURSKOLE-FOLDERN

Varje elev som kommer till Nynäshamns Naturskola får en folder i form av ett vikt A4-papper att ta hem till sina föräldrar. Syftet med foldern är att informera föräldrarna om att deras barn har varit på naturskolan och att fotografier finns på Naturskolans hemsida. Då kan föräldrar och barn samtala om vad som hänt under dagen. Eleverna får på detta sätt en möjlighet att reflektera vilket är en mycket viktig del av lärandeprocessen. Även föräldrarna kan på detta sätt lära sig nya saker om det aktuella ämnet. Varje folder innehåller också ett tema, ett nytt för varje år, med information om en viktig miljöfråga eller annat som har med hållbar utveckling att göra. Fokus ligger på vad eleverna och deras föräldrar kan göra för att bidra till en hållbar utveckling. Foldern trycks i 2500 ex och skrivs ut på Naturskolans skrivare. Om alla elever som får foldern, tar del av den genom att läsa den eller diskutera den med sina föräldrar och om alla föräldrar läser den innebär det att nästan **30% av Nynäshamns befolkning** får denna information.

Temat för foldrarna hittills:

- Om Nynäshamns Naturskola,
- Spara energi
- Miljömärkning
- Vatten och avlopp
- Mat
- Varför Naturskola?
- Grön Flagg
- Ekologiska fotavtryck

NÄTVERK

Naturskolan driver nätverk inom skola och förskola för att stimulera arbete för en hållbar utveckling inom kommunen. Skolan har 14 **miljögruppsrepresentanter** och förskolan har 23 **miljöombud**. Följande möten har ägt rum under året. På dessa möten får Naturskolan ut information om t.ex. utomhuspedagogik, gårdsutveckling, Grön Flagg, aktuell miljökunskap, litteratur och nya kurser. Deltagarna har möjlighet att delge varandra erfarenheter kring miljöarbete, gårdsprojekt och få stöd i olika frågor.

Vårtermin 2012		Hösttermin 2012	
Nätverk	Antal tillfällen	Nätverk	Antal tillfällen
Skolans miljögrupp	3 x 2,5 tim	Skolans miljögrupp	3 x 2,5 tim
Förskolans miljöombud	3 x 2 tim	Förskolans miljöombud	2 x 2 tim

GRÖN FLAGG

Naturskolan informerar och stimulerar skolor och förskolor att arbeta med Grön Flagg. Det är Håll Sverige Rent som administrerar och utmärker skolor och förskolor i hela landet. Naturskolan informerar på nätverksträffar, planeringsdager och personalkonferenser. Dessutom betalar Naturskolan anmälningsavgiften på 500 kr till Håll Sverige Rent för de skolor och förskolor som anmäler sig.

Grön Flagg är ett mini-miljöledningssystem där en miljögrupp bildas och bestämmer sig för tre mål som man vill arbeta för under minst ett halvår. Målen gäller sex olika teman; närmiljö, klimat och energi, vattenresurser, livsstil och hälsa, konsumtion och kretslopp. Efter godkänt arbete tilldelas skolan eller förskolan ett diplom och en flagga. Sen gäller det att sätta upp nya mål för att få behålla flaggan.

Aktuell information om vilka som arbetar med Grön Flagg finns på www.hsr.se. Klicka på Grön Flagg och på "vi som är med".

- December 2012 är 2 förskolor och 3 skolor certifierade enligt Grön Flagg. Ytterligare 1 skola och 2 förskolor är anmälda och håller på att arbeta med sina mål. Enligt Nynäshamns lokala miljömål ska minst 50 % av skolorna och förskolorna vara certifierade enligt Grön flagg eller liknande innan 2012.
- Möte med Håll Sverige Rent 22/11 angående Grön Flagg.

Enligt Nynäshamns lokala miljömål ska minst 50 % av skolorna och förskolorna vara certifierade enligt Grön flagg eller liknande innan 2012.

PROJEKT OCH KAMPANJ

Förskolornas och skolornas utemiljöer – en bakgrund

Förskolegårdsprojektet startades i början av 2001. Syftet med projektet är att utveckla förskolegårdarna inom Nynäshamns kommun så att de kan bidra till att barnen får nära naturupplevelser och ökad kunskap om ekologi, kretslopp, växter och djur. Vidare ska de fylla barnens behov av motorisk träning, lek, god hälsa, upptäckarglädje, kreativitet, lugn och ro mm. Initiativet till projektet har tagits av förskolornas miljöombud. Med tiden kom även skolornas gårdar med i projektet.

I Barn- och utbildningsnämndens **investeringsbudget** för 2003-2006 fanns skol- och förskolegårdsprojektet med som en post. Pengarna blev ett lyft för arbetet med gårdarna. Det började hända saker ute på förskolor och skolor. Under 2004 gjordes en dokumentation som beskriver vad som hände under projektets gång.

Det nya **skol/förskolegårdsprojektet** tog vid där det förra projektet avslutades. Projekttiden var 2004-2006. Målet med projektet var att alla förskolor och skolor inom Nynäshamns kommun skulle arbeta aktivt med att utveckla sina gårdar både kortsiktigt och på lång sikt. Under 2007 fanns det pengar kvar och skolor och förskolor fortsatte sitt arbete med att utveckla gårdarna.

SPRING

Under 2007 föddes det nya unika folkhälsoprojektet SPRING (Skugga Pedagogik Rörelse I Natur- och Gårdsmiljö) och påbörjades 2008 och avslutades 2011. Information finns på www.nynashamnsnaturskola.se/spring

Syftet med SPRING var att utforma utemiljöer vid förskolor och skolor som stimulerar till fysisk aktivitet, skyddar mot skadlig UV-strålning, ökar koncentrationsförmågan hos barnen och att använda utemiljöerna pedagogiskt.

Det långsiktiga målet med projektet var att det skulle integreras i ordinarie verksamhet i kommunen, att de aspekter som SPRING bygger på ska tas i beaktande då nya förskolor byggs och när underhåll av förskolegårdar och skolgårdar genomförs. Detta ska uppnås genom att projektet skapas inom ordinarie verksamhet med samverkan mellan kommunens förvaltningar.

- Under 2012 fortsatte arbetet med dokumentation, utvärdering och implementering av SPRING i ordinarie verksamhet. Arbetet med Vanstaskolans gård fortsatte under 2012 eftersom projektet där utvecklades till ett samarbete med **Statens Konstråd** och konstnärssduon **Folkform**. Dokumentationen finns på www.nynashamnsnatorskola.se/spring Där finns också en sammanfattande folder (en vikt A4).
- Telefonmöte med Folkform 3/2, 24/2, 27/4, 22/5, 5/6 angående det från SPRING avknoppade projektet på Vanstaskolans gård.
- Möte 16/2, 3/4, 31/5 med personalvårdskonsulent Gun Britt Johansson och personalkonsult Åsa Gutesten angående skyddsronnd/arbetsmiljöronnd och den s.k. *Verktygslådan*. Naturskolan vill implementera SPRING-tankarna genom att använda en checklista för utveckling av utemiljöerna på skolor och förskolor.
- Folkform och Inger Höjer från Statens Konstråd höll en workshop 2/4 med en klass i åk 8 på Vanstaskolan. Syftet var att ta fram mönster till konstverken på västra sidan om högstadiet, till idrottshallens södravägg och till skolgårdens asfalt.
- Möte med docent Cecilia Boldemann från Karolinska Institutet 27/4 angående SPRING och det nya forskningsprojektet Kidscape 2 där Sunnerbyskolan ska delta.
- Möte med landskapsarkitekten Therese Lindgren på Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen angående utformning av området där konstverken ska placeras vid Vanstaskolan.
- Möte 9/5 med Kjell Stokki på Park och naturenheten angående Vanstaskolan gård.
- Nynäshamns Naturskola ansökte extra medel från Statens Konstråd för att ”gestalta” södra väggen på idrottshallen utifrån mönstren som eleverna i åk 8 kommit fram till i workshop. Beslut om ett extra anslag på 100.000 kr fattades 10/5.
- Möte med Vanstaskolans skolgårdsgrupp 14/5 angående projektet med Folkform och Statens Konstråd.
- Naturskolan ritade en situationsskiss och ansökte om bygglov för konstverken och för utsmyckningen av idrottshallens vägg på Vanstaskolan. Båda beviljades.
- Möte med Jonas Brus och Tommy Ahlberg på Fastighet angående Vanstaskolans gård och vilka prioriteringar som ska göras utifrån det skissförslag som Folkform tagit fram. Skissförslaget kan användas för planering av utformning (gestaltning) av gården flera år framåt. Skissförslaget handlar om att ge Vanstaskolan en identitet.
- Möte med landskapsarkitekten Therese Lindgren på Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen angående skolornas och förskolornas utemiljöer.
- Den 16/11 anordnade Naturskolan ett seminarium om bakgrunden till SPRING och vad som gjorts samt implementering av SPRING bland annat med hjälp av arbetsmiljöronnden. Målgrupp var rektorer, förskolechefer och administrativa chefer och fastighetstekniker.

Sommarjobsprojektet 2012

Nynäshamns Naturskola har arbetat med utveckling av gårdar i över tio år och i det senaste projektet SPRING står P:et för pedagogik. SPRING ska nu införlivas i ordinarie verksamheter vilket innebär att tankegångarna om gården som en plats för lärande nu ska omsättas i verkligheten. Därför måste gårdarna utvecklas så att de kan bli en naturlig del av skolornas och förskolornas samlade resurser i arbetet med det centrala innehållet i Lgr 11 och strävorna i Lpfö 98.

Tanken med detta projekt är att pedagoger, elever och barn skriver ner önskemål och ritar skisser (eller detaljerade ritningar om det är viktigt att det blir exakt) över sådant som de vill få gjort på gårdarna med fokus på målning, enklare snickeriarbeten och gjutning av enklare

betongfundament. Rektorer och förskolechefer anslår medel för material såsom målarfärg, penslar, cement och trävaror. Fastighet- och serviceavdelningen står för handledning och anställning av sommarjobbarna under de aktuella sommarveckorna 25-27, 28-30 och 31-33.

En stor del av sommarjobbarnas arbete utfördes på Vanstaskolans gård med rörelseparkens uppförande. Grundkonceptet i arbetet med rörelseparken var att utnyttja gratis material. Det som användes var gratis stenplattor från föräldrar, stockar från kommunen, däck från däckfirma, räls från banverket osv.

- Möte med Tommy Ahlberg på Fastighet 2/5 angående sommarjobsprojektet och Vanstaskolans rörelsepark.
- Den 5/6 träffades de tre, av Fastighetsavdelningen anställda, handledarna på Naturskolan för genomgång av sommarens projekt.
- Sommarjobbarna började 18/6.
- Naturskolan körde 200 stenplattor, från föräldrar med barn i Vanstaskolan, till Vanstaskolans gård där den nya rörelseparken skulle börja byggas.
- Naturskolan var engagerad i Vanstaskolans gård och arbetade med rörelseparken sammanlagt 2,5 dagar. T.ex. kapning av stockar med motorsåg och samtal med handledaren.
- En instruktion med ritningar för hur man skapar en rörelsepark arbetades fram av Naturskolan under våren. Efter att rörelseparken byggts upp med hjälp av en handledare och sommarjobbare justerades instruktionen efter handledarens utvärdering. Instruktionen över Vanstaskolans rörelsepark finns på Naturskolans hemsida under kategorin *Gårdar* www.nynashamnsnaturskola.se
- En handledning om hur rörelseparken, konstverken, asfaltsmålningarna och väggkonsten på Vanstaskolan kan användas i den pedagogiska verksamheten arbetades fram av Naturskolan under hösten. Den finns på naturskolans hemsida på samma ställe som ovan nämnda instruktion till rörelseparken.

Ritningar och instruktioner över Vanstaskolans rörelsepark. Naturskolan skrev den inför sommarjobsprojektet. SPRING-projektet finansierade materialet.

Dokumentet finns på hemsidan under "Gårdar"

Dokument med förslag till övningar och aktiviteter som kan göras inom olika ämnen i rörelseparken, men också aktiviteter som kan göras med de mönster som målats på asfalten och som återfinns på idrottshallens vägg och konstverket på västra sidan om skolan.

En del av rörelseparken. Naturskolan ordande så att två bitar räls kunde transporteras till Vanstaskolans gård. Rälsen ska föra tankarna till pendeltåg och rörelse som är temat för parken. Rälsen är perfekt att öva balansen på och att hoppa mellan syllarna kräver god motorik.

Skogen som klassrum

Under året genomfördes projektet "Skogen som klassrum" för fjärde året i rad. I detta projekt förenas **Naturskyddsföreningens** ambition att skydda barnens skogar och **Naturskoleföreningens** ambition att barn och elever ska få lära utomhus i skola och förskola. Fortbildningsdagen *Skogen som klassrum* syftade till att inspirera pedagoger att använda skogen som pedagogisk resurs. Fortbildningen leddes av naturskolepedagoger med mångårig erfarenhet av att ordna fortbildning i utomhuspedagogik. Kommunens politiker och tjänstemän bjöds in till en timmes diskussion om behovet av skogar för barn. Denna diskussion leddes av Naturskyddsföreningens lokala krets. Deltagande lärare fick i uppgift att mellan det första och andra fortbildningstillfället genomföra och dokumentera en utomhuspedagogisk övning med sina elever. **Sammanlagt har naturskolor runt om i Sverige utbildat fler än 3000 lärare under dessa projektår** i NO, svenska, matte och engelska utomhus. Varje skola som deltog fick två heldagar kurs gratis. Projektet finansierades av pengar från Svenskt Friluftsliv.

- Nynäshamns Naturskola är en av de naturskolor som varit med i projektet och utbildat skolor i Stockholmstrakten.
- Utvärderingsmöte med projektledarna och utomhuspedagogerna i projektet *Skogen som klassrum* 9/11.

Håll Nynäshamn Rent – v 17 – Nationella städveckan

Kampanjen genomfördes som ett samarbete mellan Parkavdelningen och Nynäshamns Naturskola. I år deltog 2879 personer i Håll Nynäshamn Rent vilket är 11 % av befolkningen i Nynäshamns kommun. Det var sammanlagt 28 skolor och förskolor och av dem var det 16 som vägde sina sopor.

- Brännbart 374 kg
  - Metall 589 kg
  - Glas ?? kg
  - Grovsopor 500 kg
- Totalt:** 1463 kg exkl glas

Parkavdelningen lånade ut plockstavar till deltagarna, samlade in alla sopor som sorterats i tre fraktioner. Naturskolan höll i kontakterna med skolor och förskolor och distribuerade pedagogiskt material och lärarhandledningar. Mer om kampanjen finns på Naturskolans hemsida under projekt/kampanj. Se även håll Sverige Rent www.hsr.se/skrapplockardagar

Earth Hour

Naturskolan skickade ut en kort inbjudan med tips om aktiviteter inför Earth Hour. Eleverna uppmanades att avge klimatlöften för varje finger på sina händer.

- Möte med miljöstrategen 10/1 och 9/2 angående Earth Hour.
- I samarbete med kommunens miljöstrateg hölls Workshops på Gröndalsskolan 27/3 och på Sunnerbyskolan 28/3 med temat ReCreate. Se www.recreate.org. Workshops arrangerades av The good tribe, se www.thegoodtribe.com. De deltagande eleverna fick bland annat tillverka plånböcker av mjölkförpackningar.

Vi hade vår första workshop idag på Gröndalsskolan och det var verkligen en succé! Eleverna hade otroligt många bra idéer för hur de kan engagera sig och andra i Nynäshamn.

Några exempel som kom upp idag var:
 - Starta en bytesbod för dataspel i Nynäshamn
 - Arrangera skräpfisketävlingar, där de som plockar upp mest skräp från vattnet och omkringliggande områden vinner fiskeredskap.

"Mycket bra! Roligt! Förmedlade viktiga saker på ett bra sätt så att man fick större förståelse. Man fick vara med själv också, få göra något praktiskt. Inte bara lyssna - bra! Fler borde få göra det!"

Utvärdering av deltagande elev.

Hagmarksprojektet

Bakgrund: *Hagmarksprojektet* i Sunnerby har under året fortsatt. Syftet med projektet, som startade 1997, är att kombinera utomhuspedagogik med IT (datorer, digitalkamera, bildbehandling, multimedia). Eleverna i Sunnerbyskolan som har jobbat med projektet har varit mellan 6 och 9 år.

I projektet förenas IT, utomhuspedagogik och naturvård genom att studier och arbete är förlagt till Torps hage (Axels hage) som är 12,5 ha stort. Den ursprungliga floran och faunen i hagmarken är hotad på grund av igenväxning som i sin tur beror på att hävden upphörde när jordbruket moderniserades. Ett mål är att få tillbaka den ursprungliga hävdgynnade floran och faunen. Med hjälp från bland annat Landstingets miljövårdsfond och Nynäshamns kommuns miljövårdsfond samlades 98000 kr in i början av projektet. Pengarna har använts till bland annat röjning och gärdesgårdsbygge.

Detta har hänt under året:

- Samarbetet med Svenska Naturskyddsföreningen fortsatte med bland annat röjning, fagning och ängsslåtter med lie in en mindre del av hagmarken.
- Under växtsäsongen betade ca 25 får i hagen.
- Naturskolan betalade 10.000 kr för att fälla 8 träd som har blev ringbarkade för 3 år sedan. Ytterligare 10 aspar har ringbarkats under året.
- Det har byggts nya sittplatser, eldstäder och en ny amfiteater med massor av stockar så att föräldrar kan sitta vid avslutningen i juni.

Fågelmatartävling

Årets fågelmatartävling avslutades i mars. Backlura vann detta år och tilldelades en kikare i pris. Syftet med tävlingen är att mata fåglar för att de ska överleva vintern och samtidigt väcka ett intresse för fåglar hos barn och elever.

Backlura förskola vann årets fågelmatartävling och fick en kikare.

KONTAKTERNA MED JAPAN

Bakgrund

I januari 2010 kom en inbjudan från Rikkyo University i Tokyo. Nynäshamns Naturskola bjöds, tillsammans med naturskolorna i Falun och Halmstad, in till en två veckors lång utbildningsresa 20 mars -3 april 2010. **Syftet med resan var att informera om naturskolornas arbetsätt som ett exempel på lärande för hållbar utveckling med särskilt fokus på biologisk mångfald.** Genom att bevara skolnära naturområden bevarar vi både pedagogiska resurser och biologisk mångfald för framtiden. En längre artikel och en utförlig rapport om resan till Japan finns på hemsidan www.nynashamnsnaturskola.se

- På grund av jordbävningkatastrofen 2011 har kontakterna legat på is under 2012. Endast ett möte i februari med den japanska översättaren har ägt rum.

HEMSIDAN www.nynashamnsnaturskola.se

Under hela året har bilder från klassernas besök här på Naturskolan lagts ut på hemsidan under förutsättning att medgivande funnits från föräldrarna. Oftast har de redan samma kväll kunnat gå ut på nätet och sett vad deras barn gjort under dagen. **Den pedagogiska idén** med detta är att föräldrarna ska ställa frågor och locka barnen att berätta om dagen. Att berätta om och reflektera över upplevelser och upptäckter är ett sätt för en elev att få kunskaper.

På hemsidan finns dokument som inte alla ska få tag på, som är till för pedagoger inom Nynäshamns kommun. De är tillgängliga för dem som har fått koden dit. Här finns t.ex. en handledning om hur man kan arbeta med tema ekorren. Handledningen har arbetats fram under flera år och skyddas därför av lösenord.

Filmer finns utlagda på hemsidan; om böckerna, klassteman och filmen om Nynäshamns Naturskola.

Kopplat till hemsidan finns också sidan om SPRING-projektet. Klicka på ikonen (SPRING-logon) i vänsterspalten.

- Hemsidan har förbättrats under året med hjälp av en webdesigner som arbetat åt Naturskolan med stöd från Arbetsförmedlingen.
- Möte med webdesignern 2/2, 28/3
- Webdesignern jobbade med att installera kameror och mjukvara till tre webbfågelholkar 2/4, 23/4, 11/5, 5/6. Jonas arbetade med själva monteringen.
- I december arbetade webdesignern med att förnya hemsidans kodning och uppdatera delar av den.

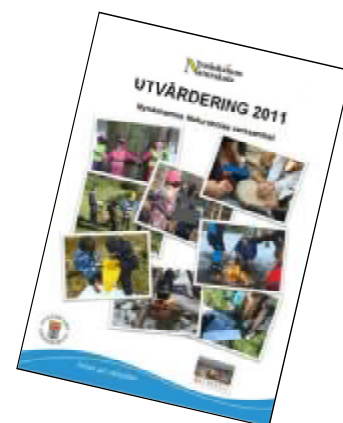
Filmer

På hemsidan finns de filmer som det lokala produktionsbolaget Prospericon har producerat. På www.nynashamnsnaturskola.se ligger filmerna om varje tema/program som klasserna har under sin skoltid när de besöker Nynäshamns Naturskola. Här finns också en 16 min lång informationsfilm om Nynäshamns Naturskola. Sedan tidigare ligger även de av Ljungbergsfonden finansierade filmerna om utomhuspedagogik och de böcker i serien "Att lära in ute" som beskrivs ovan. Filmen om boken "Att lära in svenska ute" som producerades under hösten 2010 finansierades av förlaget Outdoor Teaching. Filmerna om böckerna ligger på You Tube.

UTVÄRDERING AV VERKSAMHETEN

2011 gjordes den senaste stora utvärderingen av Naturskolans verksamhet. Utvärderingen finns på Nynäshamns Naturskolas hemsida under rubriken "Om Nynäshamns Naturskola"

Utvärdering görs muntligt med eleverna efter varje naturskoledag. Lärare och pedagoger har möjlighet att svara på frågor i enkätform antingen via Naturskolans hemsida eller i pappersform för de som önskar.

NYNÄSHAMNS NATURSKOLA I PRESSEN

- En artikel om Naturskolans satsning på naturvetenskap och teknik i förskolan publicerades i oktober i Nynäshamnsposten
- En artikel om Kidscape 2 publicerades i Nynäshamnsposten. Kidscape 2 som är en vetenskaplig studie om skolgårdens betydelse för elevers hälsa och lärande. Studien är en uppföljning på SCAMPER-studien som SPRING-projektet bygger på.

TERRARIEUTSTÄLLNING

Naturskolan har en **permanent terrarieutställning** och hyser ett antal olika djur i syfte att visa hur man pedagogiskt kan använda dessa för att resonera med elever vad olika djur kräver för att överleva och för att synliggöra ekologiska problem. Att sköta och odla djur har också ett stort värde för att utveckla den empatiska förmågan hos barn. Djuren har också en avdramatiserande effekt då många barn bär på en rädsla för till exempel ormar, spindlar och kackerlackor.

På Naturskolan finns ormar, ödlor, skalbaggar, dödsallekackerlackor, syrsor, vandrare pinnar, fågelspindel mm. De klasser, lärare eller förskolepersonal som vill komma på studiebesök får göra det och de som vill påbörja en odling får ta med sig djur från Naturskolan. Naturskolan har också skrivit ett eget **handledningshäfte** (ht 2000) för lärare och förskolepersonal.

*Skäggagamerna och den chilenska fågelspindeln har vant sig vid beröring och blir inte rädda när eleverna umgås med dem...
...och tanken med det är ju att eleverna ska vänja sig och inte bli rädda för djuren.*

FORTBILDNING, KONFERENSER OCH SEMINARIER

- Naturskolornas regionträff 5/3 i Södertälje. Bland annat om Lgr 11 och hur man kan arbeta med folktro utomhus.
- Naturskoleföreningens årliga fortbildningsdagar och årsmöte 18-20/4. Detta år arrangerades det av Naturskolan i Linköping i samarbete med Naturskoleföreningens styrelse.
- Kurs i Halmstad 20/9. Temat var *Earthkeepers* ett amerikanskt koncept där man arbetar med Hållbar utveckling och varje enskild individs ansvar för miljöarbetet.
- Nynäshamns Naturskola var på Skolforum som representant för Naturskoleföreningen 30/10. Montern delades med förlaget Outdoor Teaching som sålde böcker i serien *Att lära in ute*. Information gavs bland annat om utomhuspedagogik, naturskolor och kursutbud.
- Naturskolornas regionträff på Eggebygårds fältskola 5/10. Ny användbar teknik för naturskolornas pedagogiska verksamhet var temat.
- Deltagande i kursen om *Reviewing* 14-15/11 som anordnades av Centrum för Naturvägledning i samarbete med Naturhistoriska Riksmuseet. Reviewing är ett sätt att utvärdera enligt en metod utarbetad av Roger Greenaway som också var kursledare för dagen.
- Nätverket för lärande för hållbar utveckling i Uppsala 22/11-23/11 angående dekadern om lärande för hållbar utveckling.
- Konferens på Utsikten i Nynäshamn 18/12 angående framtidens lärmiljö. Initiativet till konferensen togs av kommunalrådet Anna Ljungdell.

Regionträff på Södertälje Naturskola.

Reviewing-kursen vid Naturhistoriska Riksmuseet med Roger Greenaway lockade deltagare från Sverige, Finland och Norge.

Nynäshamns Naturskola fanns med i Naturskoleföreningens och Outdoor Teachings gemensamma monter på Skolforum en dag detta år.

ÖVRIGT

Besök och studiebesök

- I Haninge kommun har en ny naturskola startats. De två naturskolepedagogerna Lotta och Kajsa gjorde studiebesök 5/4 för att få tips och idéer inför starten.
- En avdelning från Hallängens förskola tittade på Naturskolans djur 22/2.
- Den 3/5 kom 9 lärare från **Holland** på studiebesök och fick se hur vi arbetar med Forntida tekniker med åk 3 och blev informerade om utomhuspedagogik och hur naturskola fungerar.
- Den 7/5 besökte en förskolelärare från **Skottland** Naturskolan angående SPRING och Naturskolans olika teman för att utveckla sin verksamhet.
- Anja Korpi –Kardell från Uppsala. var på besök på Naturskolan angående SPRING och ett besök gjordes även på Breddals förskola.
- Familjecentralen (Öppna förskolan) i Ösmo var på besök på Naturskolan 16/4 och 29/10. Barnen visades runt bland de olika terrarierna och de grillade vid lägerelden utanför.
- Vansta förskola, avd Älgen gick Naturskolans Vilsestig 28/5 och Breddals förskola gick 16/5.

Holländska lärare intresserade av utomhuspedagogik besöker Nynäshamns Naturskola i maj 2012.

Möten och övriga aktiviteter

- Barn- och utbildningsnämndens möte 19/1. Informerade om utvärdering av Naturskolan, våra läromedel, hemsidan mm.
- Möte med Arbetsförmedlingen angående webdesigners arbete med Naturskolans hemsida.
- Mats hade möte med Utenavet som representant för Naturskoleföreningen 14/2 i Stockholm, 12/3 (tel.konf), 26/4 på Nynäshamns Naturskola, 14/5 (tel.konf), 11/6 (tel.konf.), 17/8 (tel.konf.), 31/8 (tel.konf.), 11/9 i Stockholm, 29-30/11 i Uppsala. Mötena handlar till stor del om Ute är inne konferensen som arrangeras vartannat år.
- Möte med förskolecheferna 22/2 angående utbildning i teknik och naturvetenskap för förskolan.
- Möte med utomhuspedagogen Ammi Wohlin 7/3 angående ett pedagogiskt häfte om konsumtion som hon skriver för Nynäshamns Naturskolas räkning. Ytterligare ett möte med henne 5/10. Kampanjen *Köpfria veckan* är ett av resultaten av mötet.
- Möte om den planerade skola i Segersäng, på Folkets hus 21/3
- En dag ute med Raketen på Tallbacka om hur man gör upp eld.
- Barn- och utbildningsförvaltningens personal var på Naturskolan 30/5 och gjorde olika aktiviteter. De fick prova delar av temat som vi gör för åk 5 – tema elden. De fick göra upp eld med flinta, eldstål och fnöske med olika framgång.

- Möte med Moviums Petter Åkerblom 4/6 bland annat angående den vartannat år återkommande konferensen Ute är inne.
- Möte med Birgitta Dahlin 18/6 angående implementeringen av SPRING-projektet.
- Barn- och utbildningsnämnden hade nämndmöte på Naturskolan. De fick prova ett antal utematteövningar från den kommande boken *Att lära in matematik ute 2*.
- Mats och Robert hade möte med Irene Bergman från Halmstads Naturskola 8/11 angående utbildning och läromedel i konceptet Earthkeepers.
- Möte med Jenny Berggren, fastighetsförvaltare 12/11 angående kursdagen 16/11 och implementeringen av SPRING
- Möte med Mia Bromén 12/11 angående ett specialarbete om utomhuspedagogik på förskolelärarutbildningen.
- Möte med Arbetsförmedlingen och en arbetssökande 26/11 angående arbetsträning på Naturskolan.
- Möte med Mia Molin angående Naturskolans budget för 2013.
- Möte med nya chefen för förskolecheferna Christina Carlsson 7/12 angående Naturskolans verksamhet och den satsning som vi gör på förskolan när det gäller naturvetenskap och teknik.
- Möte med den nya chefen för rektorena Eva Lundin 14/12 angående Naturskolans verksamhet mot skolorna.

FASTIGHET OCH UTEMILJÖ

Husets *underhåll* sköts av fastighetsförvaltningen och övrig skötsel och städning görs av Naturskolan. Under sommarlovet, jullovet och sportlovet måste Naturskolans olika djur ges mat och vatten två gånger i veckan.

Under våren och hösten höggs ved för ett års förbrukning och lades in i källaren. Veden används till kurser och klassdagar.

Arbetet med utemiljön fortsatte under våren. Jonas har bland annat ställt en sten och satt fast en skylt vid ena hörnet av huset och byggt ett staket vid komposten.

Huset hyrs på vardagkvällar och ett stort antal helger av Ösmo Scoutkår som har omfattande verksamhet i huset och i omgivningarna.

Fjärilslandet lockade fjärilar och andra insekter under sommaren. Bygget gjordes under biologiska mångfaldsåret 2010 som ett konkret exempel på hur mångfalden kan ökas i närmiljön. Nedan en rabatten.

Nynäshamns Naturskola 2013-01-29

Mats Wejdmark och Robert Lättman-Masch

Postadress Nynäshamns kommun Naturskolan 149 81 Nynäshamn	Besöksadress Sjöudden Slutet på Storeksvägen 148 30 Ösmo	Fax 08 520 38590	Tel/Mobil Mats 08 520 73709 Robert 08 520 73708	E-post mats.wejdmark@naturskolan.pp.se robert.lattman@naturskolan.pp.se
Hemsida www.nynashamnsnaturskola.se				